

Tarkastuslautakunta 18.5.2016

Kirkkonummen tarkastuslautakunnan
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2015
kunnanvaltuustolle

17.05.2016

Kirkkonummen kunta
Tarkastuslautakunta

Sisällys

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	1
1.1 Kokoonpano	1
1.2. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta.....	1
1.3 Arvio kunnanhallituksen laatimasta tilinpäätöksestä	2
2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	2
3. KUNNANVALTUUSTON ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	3
3.1. Kunnan kokonaistaloudellisten tavoitteiden toteutuminen	3
3.2 Tuloslaskelman toteutuminen	3
3.3 Käyttötalouden toteutuminen.....	4
3.4 Investoinnit.....	6
3.5. Lainakanta	6
3.6. Kunnan tunnuslukujen kehitys	7
3.7. Strategiset tavoitteet.....	9
3.8. Toimielimien toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.....	10
3.8.1 Sitovuustaso	10
3.8.2 Kunnanhallitus ja konsernihallinto	10
3.8.3 Perusturvalautakunta	10
3.8.4 Sivistyslautakunta.....	12
3.8.5 Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta	12
3.8.6 Ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta.....	13
3.8.7 Liikuntalautakunta.....	13
3.8.8 Nuorisolautakunta	14
3.8.9 Yhdyskuntatekniikan lautakunta.....	12
3.8.10 Rakennus- ja ympäristölautakunta.....	13
3.8.11 Palvelutuotannon lautakunta	13
3.8.12 Eerikinkartanon johtokunta.....	14
4. KUNTAKONSERNILLE ASETTETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA SEURANTA	15
5. MUUT HAVAINNOT.....	16
5.1 Sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan sekä riskienhallinnan järjestäminen	16
5.2 Muuta	16
6. YHTEENVETO.....	17

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Kokoonpano

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään ovat kertomusvuonna toimineet:

Jäsenet

Ulla Seppälä, puheenjohtaja
 Antti Salonen, varapuheenjohtaja
 Pia Hautamäki
 Siv Ahlberg
 Juha Blomfelt
 Ramon Dibbets
 Matti Tanskanen
 Heli Kauhanen

Varajäsenet

Paula Helmiö
 Lasse Javanainen
 Oiva Tyni
 Peggy Weckmann
 Pekka Rekola
 Noora Piili
 Riitta Lassila
 Kimmo Collander

1.2. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään (uuden) kuntalain 121. §:n mukaisesti seuraavasti:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt hallintotoimielinten pöytäkirjoihin, vuosien 2015 ja 2016 talousarvioihin, vuosien 2016–2018 taloussuunnitelmaan, vuoden 2015 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä tilintarkastuksen raportteihin. Tarkastuslautakunta on kuullut johtavia viranhaltijoita ja tutustunut valittuihin painopistealueisiin erikseen hyväksytyyn ohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta on kokoontunut 10 kokoukseen koskien vuoden 2015 arviointia.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT Krister Rehn. Vastuullinen tilintarkastaja on toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Työohjelmansa loppuun toteutettuaan tarkastuslautakunta saattaa kunnanvaltuustolle seuraavan arviointikertomuksen:

1.3 Arvio kunnanhallituksen laatimasta tilinpäätöksestä

Vuosina 2011-2013 tilinpäätös laadittiin sekä myöhässä että virheellisenä. Tilinpäätös vuodelta 2015 laadittiin nyt toisena peräkkäisenä vuotena ajallaan ja oikein. Näin ollen on saatu aikaiseksi selkeä parannus tilinpäätöksen laatimisprosessiin ja myös kirjanpidon luotettavuustaso on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan parantunut. Tilinpäätöksen laatimisen ja kehittämisen- sekä ennustettavuuden parantamisen suhteen tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin kunnanhallituksen huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

- Tilivuoden aikaisen ennustettavuuden parantaminen olisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tarpeen edelleen kehittää sekä meno- että tulopuolella, (esim. erikoissairaanhoidon menojen sekä maankäyttösopimustulojen osalta).
- Käyttöomaisuussovelluksen täsmäyttäminen kirjanpitoon, jotta poistojen kertyminen oikein tilinpäätökseen voidaan luotettavasti varmentaa (koskee vuoden alku- ja loppusaldoja sekä kaikkia muutoksia), tulee käytännössä olemaan tarpeen tulevien vuosien tilinpäätösten oikeellisuuden varmentamiseksi.
- Tilinpäätöksen eri osioiden ja taulukkojen täsmäyttäminen toisiinsa (vuoden 2015 tilinpäätöksessä esiintyy edelleen tältä osin puutteita).

Tilinpäätöksen muista kehittämistarpeista tehdään muutoin tässä arviointikertomuksessa sekä tilintarkastajan raportoinnissa selkoa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää samalla tavalla kuin aikaisempina vuosina huomiota kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jatkuvaan ajan tasalla pitämisen tärkeyteen sekä etenkin konserniohjauksen ja –valvonnan huomattaviin kehittämistarpeisiin.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta käsitteli kokouksessaan 17.12.2015 § 83 vuoden 2014 arviointikertomuksesta saadut vastineet ja merkitsi ne tiedokseen. Tarkastuslautakunta on vuoden 2015 arvioinnissaan seurannut edellisten vuosien arviointikertomusten havaintojen toteutumista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että arviointikertomuksen vastineet saatiin tänä vuonna ajallaan ja pidettiin asiallisina.

Tarkastuslautakunta on useissa aikaisemmissa arviointikertomuksissa kiinnittänyt huomiota talousarvion noudattamiseen sekä tulosohjauksen toimivuuteen huomiota, näin myös vuotta 2015 koskien. Myös toiminnallisten ja laadullisten mittareiden asetantaan, seurantaan ja toteutumiseen tulee edelleen kiinnittää jatkuvaa huomiota, jotta ydintoimintojen tuloksellisuutta edistetään.

Tarkastuslautakunta toteaa, että siltä osin kuin tässä arviointikertomuksessa ei muuta todeta, on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ryhdytty asianmukaisesti toimiin vuoden 2014 arviointikertomukseen sisältyvien toteamuksien johdosta.

3. KUNNANVALTUUSTON ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1. Kunnan kokonaistaloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tiivistettynä voidaan todeta, että Kirkkonummen kunnan kokonaistaloudellinen tila heikkeni edelleen vuonna 2015. Tulos oli alijäämäinen 1,4 milj. € mikä oli alkuperäisen talousarvion mukainen mutta muutettua talousarviota heikompi. Investointien kokonaistoteuma sekä velkamäärän kehitys olivat talousarvion mukaiset mutta johtivat kuitenkin kunnan tunnuslukujen heikkenemiseen edelleen.

Taseen kumulatiivinen ylijäämä on kunnan osalta 20,6 milj. € ja konsernin osalta 21,6 milj. €.

3.2. Tuloslaskelman toteutuminen

Kunnanvaltuuston päättämien, talousarvion sitovuussääntöjen mukaisesti kunkin elimen toimintakate on valtuustoon nähden sitova. Talousarviovuoden aikana, valtuusto on päättänyt sekä määrärahojen leikkauksista että lisämäärärahoista vuoden 2015 talousarvioon. Merkille pantavaa on, että kunnanhallitus ei kaikilta osin ole pannut täytäntöön valtuuston – kesäkuussa 2015 – päättämiä talousarvioleikkauksia vaan osittain tyytynyt toimialojen esittämiin, poikkeaviin käyttösuunnitelmiin viemättä asiaa uudestaan valtuuston käsiteltäväksi. Kyseessä on kuitenkin poikkeama suuruusluokaltaan 0,4 milj. €. Tulohajauksen uskottavuuden ja toimivuuden näkökulmasta tarkastuslautakunta pitää yllä mainittua toimintatapaa valitettavana ja toivoo ettei se toistu.

Kirkkonummen kunnan tilikauden tulos vuodelta 2015 oli 1,4 milj. euroa alijäämäinen (1,75 milj. € alijäämäinen vuonna 2014). Alkuperäinen talousarvio oli 1,5 milj. euroa alijäämäinen ja muutettu talousarvio oli 1,0 milj. euroa alijäämäinen. Näin ollen vuoden 2015 toteutunut alijäämä 1,4 milj. euroa oli alkuperäisen talousarvion mukainen mutta muutettua talousarviota 0,4 milj. euroa heikompi.

Tuloksen muodostumisen suhteen – verrattuna talousarvioon - on syytä kiinnittää huomiota mm. seuraaviin olennaisiin seikkoihin:

”Myönteiset seikat”

- Ylivoimaisesti suurin yksittäinen, tulokseen vaikuttava ”yllättävä” seikka oli maankäyttösopimustulojen toteutuminen peräti 4,5 milj. € yli budjetoidun. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että asiaa ei ollenkaan tiedostettu talousseurannassa talousarviovuoden aikana vaan vasta sen jälkeen ja peräänkuuluttaa selvitystä edellä mainittuun seikkaan.
- Edellisten vuosien tapaan, poistot alittivat talousarvion, tänä vuonna n. 1,5 milj. euroa.

”Kielteiset seikat”

- Toimintakate (käyttötalouden nettomenot) toteutui peräti 1,3 milj. euroa muutettua talousarviota ja 1,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota heikompana. Seikka on kokonaisuudessaan peräisin budjetoitujen toimintakulujen ylittymisestä. Toimintatuottojen toteutuma oli budjetin mukainen.
- Verotulot alittivat talousarvion jopa 2,9 milj. euroa. Siitä huolimatta ne kasvoivat edellisvuoden toteutumaan verrattuna 3,5 milj. euroa, mikä tarkastuslautakunnan mielestä on merkillepantava. Tarkastuslautakunnan mielestä verotulojen budjetoinnissa tulisi vallitsevia suhdanteita ja viime vuosien kuntakohtaista kehitystä huomioiden, oltava erityisen varovainen.
- Budjetoituista maa-omaisuuden myyntivoitoista jäi toteutumatta yhteensä 1,0 milj. €.
- Valtionosuustuloista jäi toteuttamatta 0,8 milj. €, mikä tarkastuslautakunnan mielestä on huomattavan korkea luku. Tarkastuslautakunta pyytää tästä selvitystä.

Tuloslaskelman toteutuminen, keskeiset erät

TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA	Alkuperäinen talousarvio 2015	Talousarvio-muutokset 2015	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2015	Poikkeama 2015	Toteuma %
(sisältää sisäiset erät)						
Toimintakate	-193 508 918	552 015	-192 956 903	-194 399 483	-1 442 580	101 %
Verotulot	181 350 608		181 350 608	178 491 247	-2 859 361	98 %
Valtionosuudet	21 500 000		21 500 000	20 685 388	-814 612	96 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 300 000		-1 300 000	-1 329 047	-29 047	102 %
Vuosikate I	8 041 690		8 593 705	3 448 105	-5 145 600	40 %
Käyttöom. myyntivoitot	2 200 000		2 200 000	1 241 357	-958 643	56 %
Maankäyttösopimuskorvaukset	1 932 000		1 932 000	6 508 929	4 576 929	337 %
Vuosikate II	12 173 690		12 725 705	11 198 392	-1 527 313	88 %
Poistot ja arvonalentumiset	-14 500 000		-14 500 000	-12 953 993	1 546 007	89 %
Satunnaiset erät	800 000		800 000	81 089		
Tilikauden tulos	-1 526 310		-974 295	-1 674 511	-700 216	172 %
Poistoeron muutos	22 000		22 000	22 837	-837	104 %
Rahastojen muutos	0		0	270 849	-270 849	
Tilikauden yli- tai alijäämä (+/-)	-1 504 310		-952 295	-1 380 825	-428 530	145 %

3.3. Käyttötalouden toteutuminen

Tuloslaskelman toteutunut toimintakate (käyttötalouden nettokustannukset) oli – 194,4 milj. euroa (vuonna 2014 – 185 milj. euroa). Alun perin budjetoitu toimintakate oli – 193,5 milj. euroa ja muutetun talousarvion toimintakate oli – 193,0 milj. euroa. Näin ollen käyttötalous toteutui n. 1,5 milj. euroa muutettua talousarviota ja 0,9 milj. euroa alkuperäistä talousarviota heikompana. Poikkeama on peräisin budjetoitujen toimintakulujen ylittymisestä. Toimintatuottojen toteutuma oli lähes budjetin mukainen.

Merkittäviä talousarvioylityksiä valtuuston määräämällä sitovuustasolla, verrattuna muutettuun talousarvioon esiintyi seuraavasti:

- Perusturva 1,7 milj. € (käyttöaste 101,8 %)
- Yhdyskuntatekniikan lautakunta 336 t€ (käyttöaste 104 %)
- Rakennus- ja ympäristölautakunta 137 t€ (tulojen alitus, käyttöaste 73,8 %)
- Palvelutuotannon lautakunta 1,0 milj. € (määrärahan ylitys, käyttöaste -79,1 %)

Kunnanvaltuusto on 14.3.2016 kokouksessaan ottanut vuoden 2015 määrärahojen ylityksiin kantaa ja hyväksynyt alla olevat ylitykset talousarvion sitovuustasolla:

- Perusturva 1,7 milj. €
- Yhdyskuntatekniikan lautakunta 273 t€
- Palvelutuotannon lautakunta 1,0 milj. €
- Eerikinkartanon johtokunta 34 t€

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää kunnanhallituksen erityistä huomiota siihen, että kunnan näennäisesti hyvä tulos johtuu pääasiassa myönteisistä yhteensattumista. Tarkastuslautakunta painottaa tiedolla johtamisen tärkeyttä jatkossa. Pahimmillaan kunnan alijäämä olisi voinut olla useampia miljoonia euroja huonompi. Tulosohejaus ei ollut vuoden aikana erityisen onnistunut.

Palvelutuotannon lautakunnan määrärahaylitys johtuu osittain siitä, että sisäisiä ateriapalvelulaskutuksia jätettiin tekemättä joulukuun osalta. Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa yksityiskohtaista selvitystä epäkohtaan johtaneista syistä sekä sen (myönteisistä) taloudellisista vaikutuksista muihin toimialoihin.

Käyttötalouden toteutuma esitetään seuraavalla alla:

Käyttötalouden toteutuminen toimielimittäin (sitova taso)

Toimielimet	Alkuperäinen talousarvio 2015	Talousarvio-muutokset 2015	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2015	Poikkeama 2015	Toteuma %
KONSERNIHALLINTO						
Toimintatulot	2 940 801	0	2 940 801	2 775 369	-165 432	94,4 %
Toimintamenot	-11 300 447	110 323	-11 190 124	-10 314 339	875 785	92,2 %
Toimintakate (S)	-8 359 646	110 323	-8 249 323	-7 538 970	710 353	91,4 %
PERUSTURVA						
Toimintatulot	9 725 797	0	9 725 797	9 596 278	-129 519	98,7 %
Toimintamenot	-102 535 155	-2 860 550	-105 395 705	-106 943 997	-1 548 292	101,5 %
Toimintakate (S)	-92 809 358	-2 860 550	-95 669 908	-97 347 719	-1 677 811	101,8 %
SIVISTYSTOIMI						
Sivistyslautakunta						
Toimintatulot	924 000	0	924 000	1 183 532	259 532	128,1 %
Toimintamenot	-10 818 609	148 502	-10 670 107	-10 832 047	-161 940	101,5 %
Toimintakate (S)	-9 894 609	148 502	-9 746 107	-9 648 515	97 592	99,0 %
S varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta						
Toimintatulot	4 309 000	0	4 309 000	4 891 900	582 900	113,5 %
Toimintamenot	-59 197 527	871 700	-58 325 827	-58 546 204	-220 377	100,4 %
Toimintakate (S)	-54 888 527	871 700	-54 016 827	-53 654 304	362 523	99,3 %
R varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta						
Toimintatulot	793 000	0	793 000	1 066 159	273 159	134,4 %
Toimintamenot	-14 393 794	219 269	-14 174 525	-14 427 110	-252 585	101,8 %
Toimintakate (S)	-13 600 794	219 269	-13 381 525	-13 360 951	20 574	99,8 %
Liikuntalautakunta						
Toimintatulot	745 150	0	745 150	869 516	124 366	116,7 %
Toimintamenot	-3 061 172	47 857	-3 013 315	-2 898 058	115 257	96,2 %
Toimintakate (S)	-2 316 022	47 857	-2 268 165	-2 028 542	239 623	89,4 %
Nuorisolautakunta						
Toimintatulot	259 170	0	259 170	257 011	-2 159	99,2 %
Toimintamenot	-1 383 715	23 339	-1 360 376	-1 323 066	37 310	97,3 %
Toimintakate (S)	-1 124 545	23 339	-1 101 206	-1 066 055	35 151	96,8 %
SIVISTYSTOIMI						
YHTEENSÄ						
Toimintatulot	7 030 320	0	7 030 320	8 268 118	1 237 798	117,6 %
Toimintamenot	-88 854 817	1 310 667	-87 544 150	-88 026 485	-482 335	100,6 %
Toimintakate (S)	-81 824 497	1 310 667	-80 513 830	-79 758 367	755 463	99,1 %
YHDYSKUNTATEKNIikka						
Yhdyskuntatekniikan lautakunta						
Toimintatulot	503 040	0	503 040	601 239	98 199	119,5 %
Toimintamenot	-8 565 055	-258 093	-8 823 148	-9 256 877	-433 729	104,9 %
Toimintakate (S)	-8 062 015	-258 093	-8 320 108	-8 655 638	-335 530	104,0 %
Rakennus- ja ympäristö-lautakunta						
Toimintatulot	684 000	0	684 000	747 253	63 253	109,2 %
Toimintamenot	-1 224 383	16 151	-1 208 232	-1 134 195	74 037	93,9 %
Toimintakate (S)	-540 383	16 151	-524 232	-386 942	137 290	73,8 %
Palvelutuotannon lautakunta						
Toimintatulot	33 882 477	0	33 882 477	32 764 130	-1 118 347	96,7 %
Toimintamenot	-35 554 216	2 228 985	-33 325 231	-33 205 128	120 103	99,6 %
Toimintakate (S)	-1 671 739	2 228 985	557 246	-440 998	-998 244	-79,1 %
Eerikinkartanon johtokunta						
Toimintatulot	195 840	0	195 840	181 303	-14 537	92,6 %
Toimintamenot	-437 120	4 532	-432 588	-452 152	-19 564	104,5 %
Toimintakate (S)	-241 280	4 532	-236 748	-270 849	-34 101	114,4 %
YHDYSKUNTATEKNIikka						
YHTEENSÄ						
Toimintatulot	35 265 357	0	35 265 357	34 293 925	-971 432	97,2 %
Toimintamenot	-45 780 774	1 991 575	-43 789 199	-44 048 352	-259 153	100,6 %
Toimintakate	-10 515 417	1 991 575	-8 523 842	-9 754 427	-1 230 585	114,4 %
KAIKKI YHTEENSÄ						
Toimintatulot	54 962 275	0	54 962 275	54 933 690	-28 585	99,9 %
Toimintamenot	-248 471 193	552 015	-247 919 178	-249 333 173	-1 413 995	100,6 %
Toimintakate	-193 508 918	552 015	-192 956 903	-194 399 483	-1 442 580	100,7 %

3.4. Investoinnit

Investointien nettotalousarvio oli alun perin 22,3 milj. euroa ja muutoksien jälkeen 25,7 milj. euroa. Siitä toteutui 21,9 milj. euroa, joten investointien toteutumistaso oli korkeampi kuin moneen vuoteen, 84,9 %.

- Merkittäviä projektikohtaisia talousarvioylityksiä ei tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan esiintynyt muualla kuin vesihuoltolaitoksen osalta, Sarvvikin alueeseen kohdistuneiden kustannuksien johdosta.

Investointiosan toteutumisvertailun esittämisen osalta tarkastuslautakunta kiinnittää vielä huomiota etenkin seuraaviin seikkoihin:

- Toteutuman, ja etenkin poikkeamien analyysit ovat edelleen pinnallisia.
- Edellisvuosien tapaan tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa edelleen tänä vuonna, että investointiosan toteutumavertailu esitettäisiin jatkossa sitovan ohjeistuksen mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että koko projektin sitova kustannusarvio, vuosikohtainen talousarvio ja mahdolliset poikkeamat on oltava kirjattuna numeerisina ja verbaalisina selostuksina. Tarkastuslautakunta toteaa, että projektikohtaiset, sitovat kustannusarviot tulisi monivuotisten projektien osalta esittää valtuuston päätettäväksi ja sitovan ohjeistuksen mukaisesti sillä tasolla budjetoitavaksi ja edelleen seurattavaksi tilinpäätökseen. Vain ja ainoastaan tällä tavalla saavutetaan tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan monivuotisten investointikohteiden luotettava ja toimiva seuranta- ja ohjausjärjestelmä.

3.5. Lainakanta

Kunnan lainakanta toteutui talousarvion mukaisesti, seuraavasti:

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
	2015	2015	2015	2015	2015
Lainakannan muutokset					
• Pitkäaikaisten lainojen lisäys	18 702 157	0	18 702 157	0	18 702 157
• Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 877 580	0	-10 877 580	-10 833 109	-44 471
• Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	13 497 840	-13 497 840

Talousarvion mukaan uutta pitkäaikaista lainaa oli budjetoitu nostettavaksi 18,7 milj. € ja vanhaa lyhennettäväksi 10,9 milj. €. Rahoituslaskelman toteutuma-analyysissä todetaan asiasta mm. seuraavaa:

”Lainaa tarvittiin lisää noin 13,5 milj. euroa ja tämä toteutettiin lyhytaikaisella rahoituksella (Kuntatodistusohjelma) alhaisen korkotason vuoksi. Loput investoinnit rahoitettiin kassavaroilla (9,5 milj. euroa)”.

Näin ollen lainojen budjetoitu nettolisäys oli 8,8 milj. € ja toteutunut nettolisäys 2,7 milj. €, eli selkeästi valtuuston päätösten mukainen.

Kunnan lainakanta vuoden 2015 tilinpäätöksessä on 93,0 milj. €, mikä vastaa 2 406 € per asukas ja konsernin lainakanta on 147,6 milj. €, mikä vastaa 3 820 € per asukas.

3.6. Kunnan tunnuslukujen kehitys

	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	KOKO MAA 2014
Veroprosentti	19,0	19,0	19,0	19,50	19,50	19,74
Verotulot (milj.eur)	159,2	159,4	171,1	175,0	178,5	
Valtionosuudet (milj.eur)	25,0	23,7	23,3	21,6	20,7	
Toimintatuotot (milj.eur)	35,0	34,5	31,9	29,6	36,6	
Toimintakulut (milj.eur)	195,4	211,1	217,7	212,7	223,3	
Toimintakate (milj.eur)	-160,4	-176,6	-185,9	-183,1	-186,6	
Toimintatulot/toimintamenot%	17,9	16,3	14,6	13,9	16,4	
Vuosikate % poistoista	182,0	36,3	51,1	87,4	86	107
Vuosikate €/asukas	620	127	183	312	290	406
Lainakanta 31.12. (milj.eur)	84,9	88,1	89,1	90,3	92,9	
Lainamäärä €/asukas	2 281,0	2 345,0	2 351,0	2 364	2 406	2 694
Suhteellinen velkaantun. %	54	57	56	57,0	59,7	52
Kertynyt ylijäämä €/asukas	1 044	811	634	583	533	1729
Omavaraisuus-%	45,1	41,8	39,6	38,6	36,2	61,1
Lainanhoitokate	2,6	0,6	0,9	1,1	1,0	
Investointien tulorahoitus %	139,5	33,6	46,9	103,2	48,8	
Asukasmäärä	37 192	37 583	37 913	38 221	38 628	
Konsernin kertynyt ylij. /as.				551	560	1071
Konsernin lainamäärä /as.				3721	3820	5768
Konsernin suhteellinen velk.				64,1	65,2	

Talouden tasapainottamisvaatimukset uuden kuntalain mukaisesti

Uuden kuntalain, talouden tasapainottamista koskevat kriteerit ovat seuraavat:

”Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien”. (110 §, osittain)

Jos alijäämän kattamisessa ei noudateta yllä olevaa lakisäätelistä aikarajaa, arviointimenettely voidaan käynnistää.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot: (118 §)

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia

Tarkastuslautakunnan tilanneanalyysi

1) Yllä mainittujen kriteerien valossa vuoden 2015 tilinpäätöksen – sekä kunnan että konsernin luvut – edustavat vielä tasapainoisen talouden tunnusmerkkejä. Ns. kriisikriteereistä täyttyy tällä hetkellä suhteellinen velkaantuneisuus joka on tilinpäätöksessä 65,2 %.

2) Tunnusluvut ovat kuitenkin nopeasti heikkenemään päin

Voimassa olevassa taloussuunnitelmassa 2016-2018 talouden kehitys on suunniteltu mm. seuraavan mukaisena:

Vuosi	2016	2017	2018
Tilikauden yli-/alijäämä (€)	68 269	3 034 834	6 187 017
Lainakanta 31.12. (1000 €)	113 828	141 795	177 283
Lainaa/asukas (€)	2 313	2 911	3 586

Voimassa olevassa talousarviossa-taloussuunnitelmassa todetaan, että ”keskeisin tavoite kunnan talouden hoidossa on säilyttää talouden tasapaino ja huolehtia siitä, että kunnan palvelutehtävän kustannusten kasvu ei ylitä verorahoituksen kasvun tasoa”.

Kunnanvaltuuston 16.6.2014 tarkistama, talouden tasapainottamisohjelma asettaa seuraavat raja-arvot 2015 - 2017:

- Toimintakatteen kasvu saa vuosittain olla kuntatasolla enintään 2,0 %. (Toimintakatteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä ulkoisten että sisäisten toimintatuottojen ja – kulujen katetta. Toimintakate ei sisällä käyttöomaisuuden myyntivoittoja eikä maankäyttösopimusten korvauksia). Toimintakatteen jako toimielimille tapahtuu kunnanhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion ja - suunnitelman reunaehtojen kautta valtuuston vahvistaman tasapainottamisohjelman puitteissa.
- Vuosikate on vuosittain vähintään poistojen suuruinen.
- Kunnan lainakanta ei vuosien 2015 - 2017 aikana ylitä 100 milj. euroa eikä 2 700 euroa per asukas.
- Nettoinvestoinnit ovat vuositason keskimäärin 18 milj. euroa.
- Vuosina 2015 - 2017 taseen ylijäämä säilyy ennallaan tai vahvistuu.
- Omavaraisuusaste nousee talouden tasapainottamisohjelmavuosien 2015 - 2017 aikana yli 50 %:n. (Tunnusluku ilmaisee kunnan vakavaraisuuden, alijäämän sietokyvyn ja mahdollisuuksia selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tunnusluvussa oma pääoma ja siihen rinnastettavat erät suhteutetaan taseen loppusummaan korjattuna saaduilla ennakoilla).

Valtuuston 16.11.2015 päättämän mukaisesti, talousarvio 2016 ja taloussuunnitelma vuosille 2017 – 2018 on laadittu talouden tasapainottamiseksi siten, että kunnanvaltuuston hyväksymän tasapainottamisohjelman raja-arvot täyttyvät lukuun ottamatta kunnan lainakantaa, nettoinvestointeja sekä omavaraisuusastetta.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksytään uudet talouden hoitoa koskevat raja-arvot seuraavasti:

- Toimintakatteen kasvu saa vuosittain olla kuntatasolla enintään 1,5 %.
- Vuosikate on vuosittain vähintään poistojen suuruinen.
- Kunnan lainakanta per 31.12. ei vuosien 2016 – 2018 aikana ylitä 150 milj. euroa
- Nettoinvestointitaso investointikaudelle 2017 – 2021 määritellään investointiohjelman rahoituskartoituksessa.
- Vuosina 2016 – 2018 taseen ylijäämä vahvistuu.

Tarkastuslautakunta kiinnittää kunnanhallituksen erityistä huomiota kunnan suunniteltuun, huolestuttavaan velkaantumiseen huomattavasti yli maan keskiarvon ja esittää näkemyksensä, että kyseinen seikka on viime kädessä omiaan vaarantamaan kunnan talouden lain mukaista tasapainoa.

3.7 Strategiset tavoitteet

Vuodelle 2015 kunnanvaltuusto asetti kunta- ja palvelustrategian pohjalta ja neljästä näkökulmasta kuusikuntatason sitovaa tavoitetta seuraavasti:

Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla (näkökulma)

Asetettu tavoite, Kirkkonummi 2017 -muotokuvan laatiminen toteutui. Kirkkonummen kuntastrategia 2015-2017 on hyväksytty elokuun (31.8.2015 § 76) valtuuston kokouksessa.

Tarkastuslautakunta pyytää kuitenkin lisätietoa siitä, minkälaisiin kuntastrategian toteuttamisen ja jalkauttamisen toimenpiteisiin kunnanhallitus on ryhtynyt.

Uudistuva palveluverkko (näkökulma)

Kunnan työttömyysaste oli vuoden 2015 lopussa 10,9 % (2014: 9,5 %). Myös pitkäaikaistyöttömien määrä oli edelliseen vuoteen verrattuna kasvanut. Tavoitteena ollut vähintään 80 työharjoittelu- ja palkkatukipaikan tavoite toteutui vain 50 %:sti.

Tarkastuslautakunta pyytää asian vaatimista jatkotoimista selvitystä.

Luottamustoimielinten määrän ja johtosääntöjen tarkastaminen ei toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Toteutus on kesken. Tilinpäätöksen mukaan kevään 2016 aikana tuodaan toimielinuudistusasia valtuustolle päätettäväksi. Johtosääntöjen tarkistaminen aloitetaan tilinpäätöksen mukaan kevään 2016 aikana.

Toimialakohtainen sopimusten valvontatavoite toteutui. Tarkastuslautakunta näkee hyvänä, että toimialakohtaisten sopimusten kartoitus on toteutettu ja sopimusten vastuuhenkilöt määritelty sekä sopimukset arkistoitu.

Tasapainoinen talous (näkökulma)

Kunnanvaltuusto on vuoden 2016 talousarviota hyväksyessään päättänyt talouden tasapainottamisen raja-arvoista. Kirkkonummen kunnan tulos on nyt neljättä vuotta alijäämäinen. Tasapainoisen talouden tavoitteena on ollut toimintakatteen maltillinen kehitys, mikä ei ole toteutunut vaan kasvu tuplaantui tavoitteeseen verrattuna.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tasapainoisen talouden tavoitteissa pysytään. Lautakunta pyytää selvitystä, minkälaisiin tulosohjauksellisiin toimenpiteisiin on ryhdytty huomattavan toimintakatteen nousun suhteen.

Edelleen tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että välttyäkseen pidemmällä tähtäimellä ns. ”kriisikriteerien” täyttymisestä, kunnanhallituksen tulisi ensisijaisesti keskittyä toimenpiteisiin kunnan ja kuntakonsernin taloudellisen tilan vakauttamiseksi. Jotta kehitys olisi kestävä, kunnan ja kuntakonsernin talous tulisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan mahdollisimman pian saattaa ylijäämäiseksi sekä velkaantumisen kasvu pysäyttää.

Sitoutunut ja osaava henkilöstö (näkökulma)

Henkilöstön sitoutumiselle ja osaamiselle asetettu tavoite ei toteutunut. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan henkilöstön osaaminen on yksi kunnan kriittisiä menestystekijöitä. Tältä osin tarkastuslautakunta esittää harkittavaksi myös tavoiteasetannan sekä toteutumisen mittareiden kehittämistä.

Henkilöstöä koskevien tavoitteiden arviointia ei valitettavasti muilta osin pystytty suorittamaan henkilöstökertomuksen puuttuessa.

3.8 Toimielimien toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

3.8.1 Sitovuustaso

Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti kunkin toimielimen tehtävien yhteenlaskettu toimintatulojen ja –menojen erotus eli toimintakate sekä toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia.

3.8.2 Kunnanhallitus ja konsernihallinto

Kunnanhallitukselle ja konsernihallinnolle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Toiminta tapahtui selkeästi myönnettyjen määrärahojen puitteissa: muutettu talousarvion toimintakate oli -8,2 milj. euroa ja toteutuma -7,5 milj. euroa. Toimintatapoja ja -malleja on avattu tilinpäätöksessä ja niiden kehittäminen jatkuu. Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa kuitenkin yksityiskohtaisempaa analyysia toimintakatteen alittumiseen johtavista syistä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää tulosohjauksen toimivuuden kehittämistarpeisiin erityistä huomiota ja esittää perusteluina mm. seuraavia seikkoja:

- Horjuvia tuloseennusteita tilivuoden aikana
- Maankäyttösopimustulojen raportointi ja seurantarutiinit: - Myönteinen talousarviopoikkeama oli tältä osin 4,5 milj. € eikä niitä huomioitu ennusteissa vuoden aikana, vaikka tulot perustuivat tiedossa oleviin sopimuksiin ja toimenpiteisiin.
- Kunnanhallitus ei ole kaikilta osin pannut täytäntöön valtuuston 15.6.2015 päättämiä talousarvioleikkauksia vaan on tyytynyt toimialojen esittämiin poikkeaviin käyttösuunnitelmiin viemättä asiaa uudestaan valtuuston käsiteltäväksi.

Tarkastuslautakunta tulee erityisesti seuraamaan yllä mainittujen seikkojen kehittämistä vuoden 2016 aikana.

Elinkeinopoliittisen ohjelman jalkauttaminen ja käytännön täytäntöönpano vaatisivat tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vielä lisäpanostuksia.

Tarkastuslautakunta toteaa edelleen, että henkilöstökertomus tulee olla käytettävissä tilinpäätöksen rinnalla 31.3. mennessä, jotta arvioinnin edellytykset paranevat.

3.8.3 Perusturvalautakunta

Talousarviototeutuma yleisesti, koko lautakunta

Perusturvalautakunnan alkuperäinen toimintakate oli -92,8 milj. euroa ja muutetun talousarvion toimintakate -95,7 milj. euroa. Toteuma oli -97,3 milj. euroa, joka oli 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Kasvua alkuperäisestä toteutuneeseen oli 4,9% ja muutettuun 1,8%. Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin tarkastuslautakunnan mukaan toteutuneet.

Suurin yksittäinen toimintakatteen nousuun vaikuttava tekijä oli erikoissairaanhoidon kustannukset, jotka ylittivät 1,5 milj. euroa muutetun talousarvion. Kunnan vaikuttamismahdollisuudet erikoissairaanhoidon kustannuksiin ovat rajoitetut.

Yksittäisten tehtävälueiden toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Sosiaalipalvelujen tulosalue

Sosiaalipalveluiden toimintakate oli 386 t euroa parempi kuin muutetun talousarvion toimintakate ja 46 t euroa parempi kuin alkuperäinen talousarvio. Toiminnallisista tavoitteista jäi lastensuojelutarpeen selvittäminen, joka toteutui 75,2 %:ssa tapauksista.

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, miksi kolmen kuukauden määräajassa selvitettyjen tapausten määrä edelleen laski (tavoite 100% ja 30.4.2014 tilanne 88%)?

Terveyspalvelujen tulosalue

Terveyspalvelujen tulosalueen toimintakate oli 313 t euroa heikompi verrattuna muutettuun talousarvioon. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Tunnuslukujen syyt ovat seikkaperäisesti selvitetty.

Erikoissairaanhoidon tulosalue

Erikoissairaanhoidon alkuperäinen toimintakate oli -33,8 milj. euroa ja muutetun talousarvion toimintakate -36,3 milj. euroa. Toteuma oli -37,8 milj. euroa (1,5 milj. euroa muutettua heikompi) huolimatta HUS:in ylijäämästä. Tilinpäätöksessä pureudutaan seikkaperäisesti erikoissairaanhoidon kustannuksiin, joihin kunnan vaikuttamismahdollisuudet ovat rajoitetut.

Tarkastuslautakunta toteaa, että erikoissairaanhoidon tavoite toteutui, mutta asettaa kyseenalaiseksi, mittaako asetettu toiminnallinen tavoite erikoissairaanhoidon ydintoiminnan tuloksellisuutta.

Vaikka erikoissairaanhoidon kustannukset näkyvät perusturvalautakunnan vastuualueella, asia on kuitenkin konsernijohdon näkökulmasta keskeinen ja edellyttää kunnanhallituksen aktiivista kustannusten seuranta ja ohjaustoimia.

Toimintakyvyn tukipalveluiden tulosalue

Toimintakyvyn tulosalueen toteutuma oli 199 t euroa heikompi muutettuun talousarvioon nähden. Toiminnalliset tavoitteet eivät pääosin ole toteutuneet. Tavoitteiden asetantaan ja niiden toteutumisen mittaamiseen tulee vaikuttavuuden näkökulmasta kiinnittää huomiota.

Tarkastuslautakunta pyytää kokonaisvaltaista selvitystä Kirkkonummen kunnan osuudesta työmarkkinatuen rahoituksessa.

Vaikka kustannukset näkyvät perusturvalautakunnan vastuualueella, asia edellyttää poikkihallinnollista otetta ja kunnanhallituksen aktiivista kustannusten seuranta ja ohjaustoimia.

Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden tulosalue

Ikäihmisten tulosalueen toimintakate oli 128 t euroa talousarviota heikompi. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti. Toimintaa on tehostettu ja työntekijöiden sairauspäivien määrää on saatu pienennettyä vuoteen 2014 verrattuna.

3.8.4 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toimintakate oli -9,9 milj. euroa ja muutettu -9,7 milj. euroa. Toimintakateen toteuma oli -9,6 milj. euroa eli huomattavasti parempi suunniteltuun nähden. Toiminnallisista tavoitteista osa toteutui, osa ei.

Opetustoimen yhteiset palvelut

Koulukuljetusten tuottavuus heikkeni 13 % ja näin ollen toiminnallista tavoitetta ei saavutettu.

Asiaan liittyy tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan koko joukkoliikenteen ja kunnan kaikkien muiden kuljetusten järjestämisen tehokkuuden varmistaminen. Tämä myös kunnanhallitukselle ja kaikille muille toimielimille tiedostettavaksi.

Vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus ja kulttuuri

Osa toiminnallisista tavoitteista toteutui, osa ei. Tavoitteiden toteumat on selvitetty hyvin ja tunnusluvut kuvattu selkeästi.

3.8.5 Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta

Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunnan (SVOL) budjetoitu toimintakate oli -54,9 milj. euroa. Muutettu talousarvion toimintakate oli -54,2 milj. euroa. Toteuma oli -53,7 milj. euroa, joka on selkeästi talousarvion mukainen.

Osa toiminnallisista tavoitteista toteutui, osa ei. Tavoitteet on kuvattu selkeästi. Lisäksi tarkastuslautakunta ilolla toteaa, että SVOL:in ja ruotsinkielisen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunnan (SFUN) toiminnalliset tavoitteet on tarkasteltu yhtenevällä tavalla tilinpäätöksessä.

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä koulutoimen toteutuneiden tulojen myönteisestä talousarviopoikkeamasta (lähes 0,9 milj. euroa budjetoitua parempi).

3.8.6 Ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta

SFUNin budjetoitu toimintakate oli alun perin -13,6 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa -13,4 milj. euroa. Toteuma oli -13,4 milj. euroa eli talousarvion mukainen.

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä toteutuneiden tulojen myönteisestä poikkeamasta. (lähes 0,3 milj. euroa budjetoitua parempi).

3.8.7 Liikuntalautakunta

Liikuntalautakunnan toimintakate on toteutunut talousarvion mukaisesti. Alkuperäinen ja muutettu toimintakate oli -2,3 milj. euroa. Toteuma oli -2,0 milj. euroa eli selkeästi talousarvion mukainen. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

3.8.8 Nuorisolautakunta

Nuorisolautakunnan budjetoitu toimintakate oli -1,1 milj. euroa. Toteutuma oli täysin talousarvion mukainen. Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin saavutettu.

3.8.9 Yhdyskuntatekniikan lautakunta

Yhdyskuntatekniikan lautakunnan budjetoitu toimintakate oli -8,1 milj. euroa ja muutetun talousarvion jälkeen -8,4 milj. euroa. Toteutunut toimintakate oli -8,7 milj. euroa eli talousarviota 0,3 milj. euroa heikompi.

Yksittäinen lautakunnan toimintakatteeseen vaikuttava tekijä oli joukkoliikenne, jossa kunnan toimintamahdollisuudet kuluerien pienentämiseen olivat rajalliset ja sen ylitys oli 0,4 milj. euroa.

Kehittämis- ja yhteiset palvelut

Kehittämis- ja yhteisten palveluiden alkuperäinen toimintakate oli -1,6 milj. euroa ja muutettu -1,5 milj. euroa. Toteutuma oli -1,4 milj. euroa eli selkeästi talousarvion mukainen. Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin saavutettu ja toimintoja on kehitetty.

Tarkastuslautakunta pyytää vertailutiedoissa esitettäväksi vuoden 2014 osalta päivitetty tilinpäätösluvut (ei TA 2014 -luvut). Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa konkreettista tietoa kaavoitusohjelman toteutumisesta valtuustolle esitettäväksi.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen toimintakate oli alkuperäisessä talousarviossa -6,5 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa -6,9 milj. euroa. Toteutuma oli -7,3 milj. euroa eli runsas 0,4 milj. euroa heikompi muutettuun toimintakatteeseen verrattuna. Tämä vaikutti koko yhdyskuntatekniikan lautakunnan toteumaan negatiivisesti.

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa mm. joukkoliikenteen kustannus- ja tulotietoja, tietoja subventointiasteesta sekä tietoja koskien linja-autojen ja junien matkustajamääriä. Nämä tulee huomioida talousarviovalmistelussa ja välittää edelleen valtuustolle päätöksentekopohjaksi ensi vuoden talousarviota ajatellen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikenteen tarve- ja tarkoituksenmukaisuusharkintaan sekä niihin liittyviin sopimustenmukaisiin hinnoitteluaspekteihin tulisi kunnan konsernihallinnon toimesta kiinnittää erityistä huomiota.

3.8.10 Rakennus- ja ympäristölautakunta

Rakennus- ja ympäristölautakunnan budjetoitu ja muutettu talousarvion toimintakate oli -0,5 milj. euroa. Toteuma oli -0,4 milj. euroa parempi ollen -0,1 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta pyytää tarkempaa selvitystä siitä, miksi rakennuslupakäsittelyjä on toteutunut runsas 100 kpl enemmän verrattuna vuoteen 2014, mikä on neuvontainsinööri-vakanssin vaikutus tähän ja ovatko rakennuslupien käsittelyajat muuttuneet.

3.8.11 Palvelutuotannon lautakunta

Palvelutuotannon lautakunnan budjetoitu toimintakate oli -1,7 milj. euroa. Muutetun talousarvion toimintakate oli 532 t euroa. Toteuma oli -441 t euroa, eli noin 1 milj. euroa talousarviota heikompi.

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin.

Tarkastuslautakunta tiedustele, mitä kehittämistoimenpiteitä ja/tai tehokkuuden lisäämistä toiminnan kehittämistä mittaava asiakaskysely on saanut aikaan? Miten asiakaskysely ohjaa palvelutuotannon ydintoimintoja?

Tarkastuslautakunta pyytää tietoa siitä, mistä aiheutuu teknisten palvelujen 1,1 milj. euron tulovaje verrattuna talousarvioon.

Lisäksi tarkastuslautakunta pyytää arviota kunnan korjausvelan suuruudesta ja kehityksestä valtuuston tietoon ja muutoinkin erityisesti seurattavaksi ja jatkossa tilinpäätökseen sisällytettäväksi.

Vesihuoltolaitos

Tarkastuslautakunta esittää tiivistetysti näkemyksensä, että vesihuoltolaitoksen toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet mutta taloudelliset tavoitteet eivät, kun asetetusta toimintakatetavoitteesta jäi saavuttamatta 477 t euroa, viitaten tarkemmin vesihuoltolaitoksen omaan analyysiin alla:

”Vuoden 2015 käyttösuunnitelman toimintatuotot ylittyivät 92.000 € (101 %). Toimintamenot ylittyivät 568.000 € (113 %) budjetoidusta. Toimintamenojen ylityksen syinä ovat budjetin laadinnassa tapahtuneet korjaamatta jääneet virheet (1), budjetoimattomien kustannusten lisääminen (2) sekä tavallista suurempi määrä vuoto-
korjauksia ja vuotovesiä (3).

Talousarvion laadinnan aikana vesihuoltolaitoksen henkilöstömenoista oli jäänyt pois 327.148 euroa (1). Menoarvio korjattiin henkilöstömenojen osalta, mutta korvaava määräraha siirrettiin pois Palveluiden ostot sekä Aineet, tarvikkeet ja tavarat - kuluryhmistä. Nämä kustannuspaikat jäivät alibudjetoiduiksi (yht. 327.148 €). Ero ei ollut saavutettavissa säästöillä. Lisäksi Pääkaupunki Seudun Vesi Oy:n omistajakustannukset (yht. 84.613 €) siirrettiin maksettavaksi vesihuollon kustannuspaikalta (2). Kustannuksia ei ollut budjetoitu. Loput budjetin ylityksestä (3) ovat aiheutuneet vesijohtoverkon vuotojen suuresta määrästä (11 kpl) ja niiden korjauskustannuksista ylitöineen.

Talousarvion 2015 toimintakate alitettiin 476.676 €. Tästä 411.761 € oli vesihuoltolaitoksen toiminnasta riippumatonta budjetoinnista seurannutta poikkeamaa. Vesihuoltolaitoksen tuloksen johdosta katevaatimus alittui 64.915 €. Toimintakateen alittuminen ja vesihuollon investointimäärärahojen ylitys (n. 519.000 €) vähentävät talousarvion mukaista kunnalta saatujen lainojen vähennystä. Kunnalta saatua pitkäaikaista lainaa lyhennettiin 192.243 €. Liittymismaksutulot olivat 1.059.004 €. Vesihuoltolaitoksen investointien toteuma on esitetty kunnan tilinpäätöksen investointiosassa”.

Tarkastuslautakunta toteaa viitaten yllä mainittuun, että budjetoinnin täsmällisyyteen on jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota jotta vältetään vastaavanlaisista virheistä.

3.8.12 Eerikinkartanon johtokunta

Eerikinkartanon johtokunnan budjetoitu ja muutettu toimintakate oli -241 t euroa. Toteuma oli -271 t euroa. Toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin saavutettu.

Tarkastuslautakunta kiinnittää yleisesti ottaen huomiota tarveselvityksien tärkeyteen merkittävien toimenpiteiden pohjaksi. Myös Eerikinkartanon statusta tulevassa, uudessa organisaatiossa on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan syytä tarkkaan ja ennakkoluulottomasti harkita.

4. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA SEURANTA

Kirkkonummen kunnalla on tällä hetkellä kolme tytäryhteisöä, mistä suurin on Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, muille konserniyhteisöille ei ole edelleenkään vuoden 2015 osalta asetettu kuntalain tarkoittamia tavoitteita emokunnan talousarviossa.

Tavoitteiden toteutuminen on tasekirjassa analysoitu pääpiirteisesti seuraavasti:

Tavoite	Tavoitetaso v. 2015
Toiminta on järjestetty taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti siten, että yhtiöiden perustetävän hoidon edellytykset turvataan.	<u>Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy</u> - asuntojen käyttöaste on vähintään 98 % Käyttöastetta seurataan (konsernihallinto) kuukausittain, luottotappiot raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.
Yhtiöiden rakennuskannan ylläpito on järjestetty niin, että sen arvo säilyy.	Yhtiön rakennuskannan korjaussuunnitelma ja toteutuma raportoidaan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.
<i>Toteuma 31.12.2015: Käyttöaste oli 98,54 % ja luottotappiot olivat 88 496 euroa.</i>	

- ⇒ Käyttöaste-tavoite on toteutunut ja on käytännössä erittäin hyvällä tasolla, mutta tarkastuslautakunnalle jää epäselväksi mikäli rakennuskannan ylläpitoa koskeva tavoite on toteutunut vai ei.
- ⇒ Tarkastuslautakunta näkee hyvänä, että tilinpäätöksessä on tuotu esille Kirkkonummen Vuokra-asuntojen vuonna 2015 valmistuneesta korjausohjelmasta joitakin investointeja, mutta pitää samalla valitettavana tosiseikkana ettei kyseisiä hankkeita huomioitu tavoiteasetannassa.

Tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä, että Kirkkonummen kunnan konsernin tavoiteasetanta ja tulosohjaus eivät kattavasti toimi kuntalain tarkoittamalla tavalla.

Kunnanhallitusta kehoitetaan edelleen kiinnittämään konsernin tavoiteasetantaan erityistä huomiota siinä mielessä, että kunnanhallituksen ja siten valtuuston päätettäväksi valmistelemaat talousarvion konsernitavoitteet mahdollisimman hyvin kuvaisivat tytäryhteisöjen ydintoimintoja ja mahdollisia, tavoiteltavia ydininvestointeja.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnanhallituksen on viimeistään nyt kiinnitettävä erityistä huomiota konsernin tavoiteasetantaan sekä sen ohjaamisen ja valvonnan merkitykseen uuden kuntalain mukaisesti.

Edellä mainittuun viitaten, kuntakonsernia koskevien tavoitteiden valmistelua tulisi mm. seuraavia seikkoja huomioiden huomattavasti kehittää:

- Konsernin sekä yksittäisten konserniyhteisöjen tuloksen muodostumista koskevat tavoitteet
- Konsernin sekä yksittäisten konserniyhteisöjen velkaantumista ja velkaantumistasetta koskevat tavoitteet
- Toimintaa ja investointeja koskevat tavoitteet

Tarkastuslautakunta korostaa näkemyksensä, että ainoastaan konkreettisella tavoiteohjauksella ja valvonnalla pystytään ohjaamaan konsernin toimintaa ja taloutta haluttuun suuntaan niin, että ns. kuntalain mukaiset ”kriisikriteerit” eivät täytyisi. Lopuksi kiinnitetään vielä kerran kunnanhallituksen huomiota siihen, että talouden tasapainoa tarkastellaan uuden kuntalain mukaan pitkälti konsernin näkökulmasta.

5. MUUT HAVAINNOT

5.1 Sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan sekä riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan periaatteet on lainsäädännön mukaisesti saatettu valtuustolle vahvistettavaksi.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty. Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnitelmakaudella. Vastaava selonteko on esitettävä myös konsernivalvonnan osalta.

Toimintakertomukseen sisältyy kunnan johdon lausuma sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan mielestä kyseiset selvitykset ovat asianmukaiset. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan taso on myös käytännössä kehittynyt vuoden 2015 aikana oikeaan suuntaan, mutta näiden jatkuvaan kehittämiseen tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota.

Valtuuston vuonna 2004 hyväksymä konserniohje ei ole enää ajan tasalla eikä tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan muutenkaan vastaa kuntalain, sille asettamia vaatimuksia. Lausutusta tavoitteesta huolimatta konserniohje jäi ikävä kyllä päivittämättä vuonna 2015. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on välttämätöntä ryhtyä konserniohjeen päivittämiseen heti.

Tarkastuslautakunta toistaa edelleen näkemyksensä siitä, että kunnanhallituksen pitäisi tarkastuslautakunnan mielestä ryhtyä kunnan selkeään rahoitus- ja sijoitusstrategian valmistelemiseen. Myös omaisuudenhallintapolitiikkaan tarvitaan selkeitä linjauksia.

Kunnanhallituksen kuuluisi myös kiinnittää erityistä huomiota siihen, että osavuotiskatsauksien yhteydessä raportoidaan kunnassa yhdenmukaisesti ja sisäisen valvonnan ohjeistuksen määräämällä tavalla, eri sektoreiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimista. Näin ei ole vuoden 2015 aikana kattavasti toimittu.

5.2 Muuta

Tarkastuslautakunnan mielestä talousarvion laadintavaiheessa tulee jatkossakin suoritteiden ja mittareiden luomiseen edelleen kiinnittää huomiota niin, että ne antavat mahdollisimman hyvän kuvan palveluiden määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toteutumisesta.

Myös talousarvion täydellisyysperiaatteeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota niin, että kaikki tunnetut seikat otetaan talousarviovalmistelussa huomioon sekä varmistetaan, että talousarvion 4 lakisäateistä osaa – käyttötalousosa, tuloslaskelmaosa, investointiosa sekä rahoitusosa – ovat keskenään sopusoinnussa.

Tarkastuslautakunta pitää myös peruslähtökohtana, että kunnanhallitus vastaisuudessa valvoo valtuuston hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman sekä kunnan talousarvion yhteneväisyyttä sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin havaittujen eroavuuksien johdosta.

6. YHTEENVETO

Tiivistettynä voidaan todeta, että Kirkkonummen kunnan ja kuntakonsernin kokonaistaloudellinen tila heikkeni edelleen vuonna 2015. Tulos oli alijäämäinen 1,4 milj. euroa mikä oli alkuperäisen talousarvion mukainen mutta muutettua talousarviota heikompi. Investointien kokonaistoteuma sekä velkamäärän kehitys olivat talousarvion mukaiset mutta johtivat kuitenkin kunnan tunnuslukujen heikkenemiseen edelleen.

Konsernin tulos oli 0,8 milj. euroa ylijäämäinen.

Taseen kumulatiivinen ylijäämä on kunnan osalta 20,6 milj. euroa ja konsernin osalta 21,6 milj. euroa.

Kirkkonummen kunnan tilikauden tulos vuodelta 2015 oli 1,4 milj. euroa alijäämäinen (1,75 milj. € alijäämäinen vuonna 2014). Alkuperäinen talousarvio oli 1,5 milj. euroa alijäämäinen ja muutettu talousarvio oli 1,0 milj. euroa alijäämäinen. Näin ollen vuoden 2015 toteutunut alijäämä 1,4 milj. euroa oli alkuperäisen talousarvion mukainen mutta muutettua talousarviota 0,4 milj. euroa heikompi.

Tuloksen muodostumisen suhteen – verrattuna talousarvioon - on syytä kiinnittää huomiota mm. seuraaviin olennaisiin seikkoihin:

- Toimintakulut ovat edelliseen vuoteen verrattuna kasvaneet yli 10,5 milj. euroa, mikä tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on huomattavan paljon. Vertailutietona tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2014 toimintakulut pienenevät peräti 5 milj. euroa vuoteen 2013 verrattuna.
- Verotulot alittivat talousarvion 2,9 milj. euroa.
- Ylivoimaisesti suurin yksittäinen, tulokseen vaikuttava ”yllättävä” seikka oli maankäytösopimustulojen toteutuminen peräti 4,5 milj. € yli budjetoidun. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että asiaa ei ollenkaan tiedostettu talousseurannassa talousarviovuoden aikana vaan vasta sen jälkeen ja peräänkuuluttaa siksi selvitystä edellä mainittuun seikkaan.
- Edellisten vuosien tapaan, poistot alittivat talousarvion, tänä vuonna n. 1,5 milj. euroa.

Lainakannan budjetoitu nettolisäys oli 8,8 milj. € ja toteutunut nettolisäys 2,7 milj. €, eli selkeästi valtuuston päätösten mukainen.

Kunnan lainakanta vuoden 2015 tilinpäätöksessä on 92.957 t€ (2.406 t€/ as) ja konsernin lainakanta on 147.567 t€ (3.820 €/ as).

Tarkastuslautakunta toistaa näkemyksensä siitä, että kunnan ja kuntakonsernin alijäämätrendi on katkaistava valtuuston päättämien talouden tasapainottamisperiaatteiden mukaisesti, jotta turvataan valtuuston hyväksymässä talouden tasapainottamisohjelmassa pysyminen. Tämä kytkettynä kunnan ja kuntakonsernin lainakannan kehityksen hallitsemiseen on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ainoa tapa välttyä kuntalain mukaisten kriisikriteerien täyttymisestä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ainoastaan konkreettisella tavoiteohjauksella ja valvonnalla pystytään ohjaamaan konsernin toimintaa ja taloutta haluttuun suuntaan niin, että ns. kuntalain mukaiset ”kriisikriteerit” eivät täyty. Selkokielellä todetaan, että kunnan on tavoiteohjaustoimillaan pystyttävä vaikuttamaan yksittäisten tytäryhteisöjen- sekä sitä kautta koko konsernin tuloksen muodostumiseen ja lainakannan kehitykseen.

Investointien nettotalousarvio oli alun perin 22,3 milj. euroa ja muutoksien jälkeen 25,7 milj. euroa. Siitä toteutui 21,9 milj. euroa, joten investointien toteutumistaso oli korkeampi kuin moneen vuoteen.

Merkittäviä projektikohtaisia talousarvioylityksiä toteutui ainoastaan vesihuoltolaitoksen osalta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä tulosohjaus ovat vuoden aikana jonkin verran parantuneet. Erityistä huomiota tulee edelleen kiinnittää sisäisen valvonnan ohjeistuksen mukaiseen yhtenäiseen osavuotisraportointiin sekä konserniraportoinnin käyttöönottamiseen.

Tarkastuslautakunnan mielestä toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain.

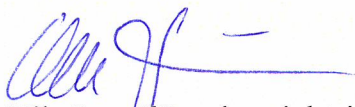
Tavoiteasetannan kehittämiseen tulee edelleen kiinnittää jatkuvaa huomiota, jotta asetetut tavoitteet kuvaisivat mahdollisimman yhtenäisellä tavalla ydintoimintojen avaintavoitteita. Tavoitteiden on oltava mitattavia ja sellaisia, että niillä pystytään menestyksekkäästi ohjaamaan toimintaa. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että esim. tulosityksiköiden vetäjille järjestetään koulutusta tavoitteiden asettamisesta ja mittareiden laatimisesta.

Strategisten tavoitteiden järjestelmällisestä päivittämisestä kuuluu kantaa erityistä huolta, jotta strategia vastaa kaikissa tilanteissa mahdollisimman hyvin vallitsevaa toimintaympäristöä. Samalla varmistetaan, että strategia ja talousarvion tavoitteet ovat keskenään sopusoinnussa, uuden kuntalain vaatimalla tavalla. Etenkin talouden tasapainottamisohjelman sekä voimassa olevan taloussuunnitelman tavoitteiden välisiin ristiriitoihin kuuluu edelleen kiinnittää erityistä huomiota.

Henkilöstötilinpäätöksen aikaansaamiseen samanaikaisesti tilinpäätöksen kanssa tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta henkilöstövoimavarojen arviointia voidaan suorittaa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että valtuusto pyytää kunnanhallitukselta kuntalain mukaisen selvityksen arviointikertomuksesta aiheutuvista toimenpiteistä, valtuuston käyttöön syyskuun loppuun mennessä, ennen tulevan vuoden talousarvion käsittelyä.

Kirkkonummella 17.05.2016

Ulla Seppälä, puheenjohtaja

Antti Salonen, varapuheenjohtaja

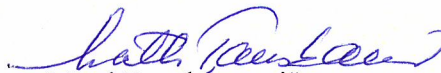
Oiva Tyni, varajäsen

Ramon Dibbets, jäsen

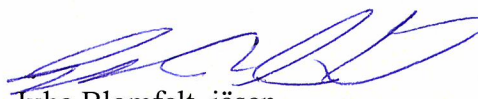
Siv Ahlberg, jäsen

Matti Tanskanen, jäsen

Heli Kauhanen, jäsen

Juha Blomfelt, jäsen